

„PAGINI NESCRISE DIN ISTORIA CULTURII ROMÂNEȘTI“ DE ȘT. BĂRSĂNESCU

(Editura Academiei R.S.R., București, 1971)

Iată o carte la care ești nevoit — recenzînd-o — să scrii pînă și despre prefață. Prefata constituie o excelentă pledoarie pentru istorie — cel mai mare capitol moral al unui societăți pentru prospectarea viitorului. (Colajul de cugetări — Paul Valery, Fr. Kuntze, Th. Ziehan, J. P. Sartre, Miron Costin — punctează fericit în final prefața).

Autorul se bazează, în special, pe volumele „Documente privind istoria României“ încercînd să exhaustiveze informațiile despre cultura noastră veche. Nu este singura lucrare de istoria culturii ce folosește acest corpus de acte, putînd fi deci enumerate „Istoria literaturii române“ (vol. I) și cele două istorii ale muzicii aparținînd lui Petre Brăncuși și lui R. Ghircoiașu.

Studiile lui Șt. Bărsănescu, astfel direcționate imping cu secole înapoi datarea primelor instituții culturale românești (*Mănăstirea de călugări greci de la Cenad, Academia lui Alexandru cel Bun*), stabilesc influențele culturale (*Elemente de cultură pedagogică patristică în țările române în secolul XV. Semnificția filozofico-pedagogică a gândirii lui Ion Hrisostom, Contactul cultural al românilor cu marii filozofi greci etc.*).

Ștefan Bărsănescu pledează pe bază de documente asupra existenței unui învățămînt prin predică (ca formă de realizare), a unui învățămînt în familie (la fiii de boieri), a învățămîntului pentru citeți și grămătici.

Învățămîntul de loc modest acea „ars notaria“ pentru cohortele întregi de grămătici se bucură de un studiu atent, insistîndu-se și asupra „programei“. O asemenea școală se citează la Curtea de Argeș, la Tîrgoviște, unde se semnalează și un nastavnic (profesor).

Insatisfacția mărturisită a autorului pentru formulările cuprinse în istoriile noastre, formulări de tip : „folclorul românesc este o realizare foarte veche a...“, plutind în vag este înlăturată prin studiul „*Elemente de cultură folclorică. Un proverb din 1387 la români. Semnificația lui filozofico-pedagogică*“. Insatisfacția este mărturisită de altfel și pentru alte capitole ale istoriei culturii noastre. Pentru a ne continua ideea, putem spune că pînă astăzi nu avem o privire istorică asupra folclorului deși sînt întîlnite numeroase date, fără a stîrni interesul pentru sinteză.

Interesante sînt și studiile de cultură comparată. (*Cultura și instituțiile instructiv-educative din secolul XIV și XV din țările vecine*).

Prin cartea lui Ștefan Bărsănescu, simbolică VIA SACRA a culturii noastre capătă noi dale.

GALIA MANOLESCU